

А. П. Куліш,
аспірант кафедри економічної теорії та конкурентної політики,
Київський національний торговельно-економічний університет

DOI: 10.32702/2306-6806.2019.1.126

КОНКУРЕНТНА ПОЛІТИКА У СИСТЕМІ ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

L. Kulish,
Ph.D. student, Kyiv National University Of Trade And Economics

COMPETITIVE POLICY IN THE SYSTEM OF GOVERNMENT REGULATION OF THE ECONOMY

У статті визначено, що конкурентна політика є однією з форм державного регулювання національної економіки. Складність процесу функціонування та розвитку конкурентних відносин зумовлює необхідність формування державної конкурентної політики як окремого цілісного напрямку економічної політики. Конкурентна політика є одним із найскладніших видів економічної політики. Встановлено, що конкурентна політика є складовою економічної політики держави. Конкурентна політика держави сприяє економічній конкуренції, заохочуючи або змушуючи незалежних покупців і продавців вступати у конкуренцію на ринку. Доведено, що важливе значення має конкурентне регулювання, яке спрямоване на підтримання раціональної ринкової структури та формування ефективної конкурентної поведінки підприємств.

Визначено, що підвищення ефективності реалізації конкурентної політики на основі дерегуляції передбачає істотне зростання відповідальності державних органів за розвиток конкуренції на товарних ринках. У статті зроблено висновки про те, що реалізація конкурентної політики держави проявляється у поліпшенні стану товарних ринків, ступеня збалансованості ринків, позитивних тенденціях зміни кон'юнктури, масштабів ринкових операцій та ступеня ділової активності.

The article states that competition policy is one of the forms of government regulation of the national economy. The complexity of the process of functioning and development of competitive relations explains the need of formation of a state competition policy as a separate integral direction of economic policy. Competitive policy contains a system of measures to combat distortion of competition by economic entities with market power, as well as the implementation of competitive regulation at specific commodity markets. Government competition policy is designed to provide such conditions for the functioning of the market, in which there is no restriction of the interests of competitors or the violation of consumer rights. Competitive politics is one of the most complex types of economic policy.

It is established that competitive policy is an integral part of the government's economic policy. Competitive policy of the state promotes economic competition, encouraging or forcing independent buyers and sellers to compete in the market. It is proved that competitive regulation is aimed at maintaining a rational market structure, forming an effective competitive behavior of enterprises, preventing anti-competitive concerted actions etc.

The conducted research of competition policy is based on certain methodological approaches, among which the most important are consideration of socio-economic processes based on the allocation of causal relationships; understanding of the essence, content and form of competitive and anticompetitive processes and phenomena; taking into account trends and patterns of objective development of the sphere of economic competition; analysis of the complex of interests of subjects of competitive relations in the context of their systemic unity and contradictions; implementation and improvement of the government's competitive policy.

It is determined that increasing efficiency of the implementation of competitive policy on the basis of deregulation involves a significant increase in the responsibility of state authorities for the development of competition in domestic commodity markets. Appropriate state institutions should ensure the effective

management of the development of these markets through effective legal and regulatory and methodological support, and the improvement of the distribution of powers and functions between different ministries and departments. The article concludes that the implementation of the government competition policy is manifested in improving the state of commodity markets, i.e. the degree of market equilibrium, positive trends in changing market conditions, the level of development of competition in the market, market capacities, scale of market operations and the degree of business activity.

*Ключові слова: конкурентна політика, конкуренція, товарні ринки, антимонопольне регулювання.
Key words: competition policy, competition, commodity markets, antimonopoly regulation.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Важливу роль у системі інструментів державного регулювання економіки відіграє конкурентна політика. Функціонування та розвиток економічної конкуренції обумовлює необхідність формування державної конкурентної політики як окремого напрямку економічної політики. Конкурентна політика передбачає систему заходів протидії спотворенню конкуренції з боку суб'єктів господарювання, які мають ринкову владу, а також здійснення конкурентного регулювання на товарних ринках. Державна конкурентна політика покликана забезпечити такі умови функціонування ринку, при яких не виникає обмеження інтересів фірм або порушення прав споживачів. Конкурентна політика є одним із найскладніших видів економічної політики, оскільки повинна спиратися на точні прогнози розвитку конкуренції і конкурентного середовища.

Акценти у здійсненні конкурентної політики в Україні переносяться з вирішення проблем подолання підприємницького (структурного) монополізму на підтримку і захист економічної конкуренції, а також обмеження інституційного монополізму. Конкурентна політика держави сприяє економічній конкуренції, заохочуючи або змушуючи суб'єктів ринку вступати в конкуренцію.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Широкий спектр проблем, пов'язаних з розкриттям змісту конкурентної політики у системі державного регулювання економіки, проаналізовано у працях таких вчених, як О. Бакалінська, Н. Бугаєнко, А. Герасименко, Т. Дейнека, В. Лагутін, Дж. Мілецькі, О. Міняйло, У. Нвабуезе, І. Савченко, Ю. Уманців, Т. Швидка, О. Яременко та ін. Однак проблема формування та реалізації конкурентної політики за умов сучасних глобальних викликів потребує подальшого аналізу.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є розкриття сутності конкурентної політики держави та визначення напрямів її вдосконалення в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Проведений аналіз дає змогу дійти висновку про те, що важливе значення має конкурентне регулювання, спрямоване на підтримання раціональної ринкової структури, формування ефективної конкурентної поведінки підприємств, попередження антиконкурентних узгоджених дій тощо. При цьому важливим є питання,

що виникає при застосуванні конкурентної політики, щодо співвідношення між структурою ринку й антиконкурентною поведінкою його суб'єктів.

Дослідження конкурентної політики ґрунтується на певних методологічних підходах, серед яких найважливішими є розгляд соціально-економічних процесів на основі виділення причинно-наслідкових зв'язків, усвідомлення сутності, змісту та форми конкурентних і антиконкурентних процесів та явищ, урахування тенденцій і закономірностей об'єктивного розвитку економічної конкуренції, аналіз інтересів суб'єктів конкурентних відносин у контексті їх єдності та суперечностей, реалізації та вдосконалення конкурентної політики держави.

Дослідження проблем конкурентної політики держави є важливим за сучасних умов, що пов'язано з ускладненням економічних умов, системною трансформацією процесу конкуренції, глибинними зрушеннями конкурентних відносин, нестабільністю сучасного розвитку та змінами економічних засад державного регулювання. Конкурентна політика держави повинна створити необхідні передумови для ефективної конкуренції, яка дасть можливість оптимально розподіляти ресурси в економіці. Існування неконкурентних ринків, наявність ринкової влади у виробників, асиметричність ринкової інформації суттєвим чином актуалізують роль і значення конкурентної політики. Очевидно, що "сьогодні вже недостатньо сприймати ринок як виключно саморегульовану систему, яку автоматично приводить до рівноваги рух попиту та пропонування, що обумовлює найбільшу ефективність економіки, а отже, бажаність такого стану для суспільства" [1, с. 295].

Однією з визначальних умов розвитку конкуренції на товарних ринках є стан конкурентного середовища. Конкурентне середовище — це сукупність соціально-економічних, організаційно-правових, інституційних, фінансово-економічних та інших умов і факторів, що визначають і впливають на розвиток відповідного ринку, стану підприємництва на ньому, рівень змагальності за найбільш вигідні умови діяльності і отримання прибутку. Конкурентне середовище є складним, багатовимірним утворенням, системою взаємовідносин, для якої є характерними такі риси, як цілісність, ієрархічна структура, взаємодія і взаємозалежність, цілеспрямованість. Конкурентне середовище для суб'єкта господарювання виконує функцію зовнішньо обумовленого стану товарного ринку. Особливістю конкурентного середовища є те, що воно містить не тільки положення про наявність конкуренції, але й ступінь повноти ринку і ринкової кон'юнктури. Саме у цьому полягає відмінність

між конкуренцією та конкурентним середовищем. Конкурентне середовище є результатом дії усієї сукупності економічних агентів, у тому числі держави. Конкурентна політика держави виступає одним із вирішальних чинників, що формують конкурентне середовище товарних ринків [2, с. 295].

На основі проведеного аналізу можна дійти висновку, що за економічною сутністю конкурентна політика — це сукупність дій держави як інституту, які здійснюються для впливу на діяльність ринкових суб'єктів господарювання, для підтримки, захисту і розвитку конкуренції. Державна конкурентна політика в Україні здійснюється, насамперед, за такими основними напрямками, як забезпечення правового захисту економічної конкуренції, попередження, обмеження і припинення монополювальної діяльності суб'єктів господарювання і органів управління, недопущення антиконкурентних узгоджених дій, припинення недобросовісної конкуренції, сприяння розвитку конкуренції на товарних ринках, контроль за концентрацією суб'єктів господарювання, регулювання діяльності суб'єктів природних монополій.

Конкурентна політика держави спрямована на створення ефективного конкурентного середовища та забезпечення стабільності функціонування ринків. Завдяки впливу конкурентної політики максимізується суспільний добробут, забезпечується зростання обсягів національного виробництва товарів і послуг. Під державною конкурентною політикою у цьому зв'язку слід розуміти комплекс цілей, а також методів впливу державних структур на ринок, пов'язаних з підвищенням конкурентоспроможності національної економіки. Конкурентна політика є діяльністю держави, спрямованою на створення та розвиток конкурентного середовища й регулювання конкурентних відносин з метою підтримання економічної конкуренції, боротьби з негативними наслідками монополізму, захисту інтересів суб'єктів ринку, сприяння підвищенню конкурентоспроможності національного виробництва.

Очевидно, що конкурентна політика в українській економіці повинна бути більш активною. Результативність конкурентної політики виявляється перш за все в її адекватності тим завданням, які слід розв'язувати, щоб забезпечити розвиток ринку. Сутність конкурентної політики держави має розглядатися в широкому розумінні, що передбачає державне сприяння розвитку конкурентності, державний контроль, нормативно-правове регулювання, інституційне регулювання. Отже, можна вважати, що конкурентна політика держави структурується за двома рівнями. При цьому на перший рівень передбачає захист конкуренції, а другий — сприяння її розвитку.

Український вчений В. Лагутін аргументовано доводить, що політика розвитку конкуренції формується на основі принципу стратегічного програмування довкола чотирьох векторів, де кожний вектор включає набір заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети — розвитку більш ефективної конкуренції. При цьому йдеться про те, що три вектори спрямовані на лібералізацію ринків, підвищення конкурентоспроможності національних виробників, забезпечення сталого управління в сфері економічної конкуренції. Четвертий вектор спрямований на посилення проконкурентної дії самих ринкових суб'єктів. При цьому розвиток конкуренції може здійснюватися кількома способами, зокрема, через державну підтримку на належному рівні конкурентного середовища і діяльність державних інститутів, яка спрямована проти утворення монополювальної структури, що стримують підвищення ефективності національної економіки. Крім того, розвиток конкуренції передбачає використання системи стимулюючих заходів державного впливу. Захист конкуренції пов'язаний із проведенням дослідження і розслідування справ щодо антиконкурентних дій на певному товарному ринку. Здійснення такого розслідування вимагає достатньо великого часу,

а отже, не є оперативним, що безумовно знижує дієвість відповідних заходів.

Захист конкуренції — це комплекс засобів, які реалізуються в діяльності антимонопольних органів, спрямовані на виявлення, розслідування та запобігання правопорушень, на захист та відновлення законних інтересів та прав учасників ринку, що можуть виникати внаслідок порушення правил конкуренції, притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні конкурентного законодавства, а також у забезпеченні режиму попереднього контролю за формуванням структури ринків. Засоби державного впливу, які забезпечують захист конкуренції, мають здебільшого контрольно-обмежувальний характер [2, с. 23—26].

За умов глобалізації конкурентна політика не може залишатися обмеженою рамками окремих країн, а стає предметом міждержавної координації та взаємодії. Це обумовлює необхідність активного співробітництва різних країн в сфері розвитку глобального конкурентного середовища, створення і вдосконалення інститутів і механізмів міжнаціонального співробітництва і прийняття рішень. Актуальним є питання гармонізації стандартів і методів конкурентної політики з метою використання переваг глобалізації, забезпечення захисту національних інтересів країн і мінімізації невинуватих витрат суб'єктів підприємництва.

Сутність конкурентної політики держави визначається раціональним вибором її мети. Якщо мета конкурентної політики визначена неправильно, то це породжує відповідні помилки при виборі методів та інструментів її реалізації. Метою конкурентної політики держави є забезпечення ефективної конкуренції, тобто створення такого конкурентного середовища, за якого ринкові суб'єкти постійно перебувають під ефективним конкурентним тиском з боку наявних та потенційних конкурентів та споживачів, а роль держави полягає у тому, щоб забезпечити наявність такого тиску на ринках. Мета конкурентної політики пов'язана із забезпеченням всеохоплюючого захисту економічних прав суб'єктів господарювання в їхній поведінці на ринку. Держава при цьому підтримує і захищає конкуренцію з метою забезпечення ефективного функціонування економіки ринків.

Мета конкурентної політики держави полягає у державній підтримці ефективної конкуренції і створенні рівних умов конкуренції для всіх суб'єктів ринку. При цьому йдеться про формування такого інституційного середовища, за яким дії ринкових суб'єктів, що порушують конкурентні правила, стають їм не вигідними. Конкурентна політика означає встановлення і забезпечення дотримання правил, які забороняють антиконкурентні способи поведінки на ринку. Мета конкурентної політики держави проявляється через сукупність її завдань. Досягнення цих завдань передбачає: організацію спостережень за основними структурними тенденціями та інституційними змінами на товарних ринках; проведення заходів з підтримки підприємництва; забезпечення прозорості концентрації та узгоджених дій; зниження бар'єрів входу на ринки нових суб'єктів і забезпечення ефективного контролю за поведінкою домінуючих суб'єктів; активізацію роботи щодо профілактики та припинення недобросовісної конкуренції на товарних ринках; впорядкування надання державних преференцій; включення функцій з розвитку конкуренції в пріоритети діяльності органів державної влади; розвиток конкуренції в інфраструктурних галузях; розвиток конкуренції при здійсненні публічних закупівель; підвищення рівня захисту прав споживачів тощо [2, с. 28—31].

Об'єктом конкурентної політики держави є товарний ринок, а також діяльність суб'єктів господарювання на ньому. Конкурентна політика спрямована на регулювання структури товарних ринків та поведінку суб'єктів господарювання. Державний вплив здійс-

Рис. 1. Законодавче регулювання захисту економічної конкуренції

Джерело: складено автором на основі: [2, с. 26—29; 6, с. 120—125].

нюється як на структуру товарних ринків, так й на форму та характер взаємовідносин між суб'єктами господарювання. З позиції об'єкта конкурентна політика пов'язана із боротьбою зі зловживанням монополюючим (домінуючим) становищем; наданням дозволу на узгоджені дії та концентрацію; заборонаю антиконкурентних узгоджених дій; захистом від антиконкурентних дій органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю; заборонаю обмежувальної та дискримінаційної діяльності суб'єктів підприємництва; контролем за економічною концентрацією, якщо це призводить до обмеження конкуренції.

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок про те, суб'єктом конкурентної політики є держава, а тому у цьому зв'язку слід вести мову про багатосуб'єктність конкурентної політики. При цьому забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій сфері є метою діяльності Антимонопольного комітету України (АМКУ). Координуюча роль у формуванні та реалізації конкурентної політики належить саме АМКУ. Конкурентна політика держави за своїм змістом повинна ґрунтуватися на сукупності таких методів, засобів та інструментів, які відповідають досягнутому рівню розвитку національного виробництва, його структурно-інституційній організації. Тому складним є й механізм її розроблення і реалізації. Механізм конкурентної політики — це сукупність методів, засобів та інструментів, які дозволяють попереджувати виникнення невинуватих економічних переваг окремих суб'єктів підприємництва на ринку. Це передбачає формування такого середовища, за яким дії ринкових суб'єктів, що порушують конкурентні правила, стають економічно невинуватими. Державна конкурентна політика в Україні здійснюється за допомогою таких основних інструментів, як правові норми захисту економічної конкуренції; правила попередження, обмеження і припинення монополюючої діяльності суб'єктів господарювання і органів управління; інструментарій припинення проявів недобросовісної конкуренції; норми контролю за концентрацією суб'єктів господарювання; прави-

ла удосконалення регулювання діяльності суб'єктів природних монополій [3, с. 5—9; 4, с. 42—45].

Конкурентна політика держави передбачає врахування вимог об'єктивних економічних законів, реалій економічних, політичних і соціальних відносин, національних особливостей, а також закономірностей і тенденцій розвитку національного ринку. Такий підхід пов'язаний із постійним моніторингом результатів застосування певних регулюючих заходів, оперативну оцінку і корегування впливу держави на конкурентні процеси. Формуванням конкурентної політики держави слід вважати процес визначення цілей, пріоритетів, завдань, кількісних і часових характеристик, конкретних виконавців та необхідних ресурсів. Формування конкурентної політики передбачає ухвалення рішень, пов'язаних із законодавчим процесом і оперативним управлінням з боку органів виконавчої влади.

У процесі формування конкурентної політики необхідно забезпечити раціональне співвідношення між діями, які спрямовані на захист конкуренції (які обмежують монополюючу діяльність), і діями, які спрямовані на розвиток конкуренції. Важливими у цьому зв'язку є дві сфери конкурентної політики — діяльність конкурентних органів держави як сукупність приписів щодо заборонених дій та процесуальні заходи як механізм, який забезпечує дотримання встановлених правил.

Політика захисту конкуренції ґрунтується на ідеях нейтральності (мінімальних втрат ефективності, зумовлених відновленням економічних процесів внаслідок припинення антиконкурентних дій), то політика розвитку конкуренції покладається на критерії Парето-ефективності. При цьому регулювання конкурентного середовища на товарних ринках сприяє розвитку конкуренції у напрямі забезпечення її вищої ефективності. До головних ознак формування політики розвитку конкуренції належать створення ефективної структури внутрішнього ринку, забезпечення дієвої реструктуризації національної економіки, мінімізація залежності товарних ринків від зовнішніх чинників тощо. Важливими при цьому є свобода економічної діяльності, дотримання балансу інтересів виробників, продавців і споживачів,

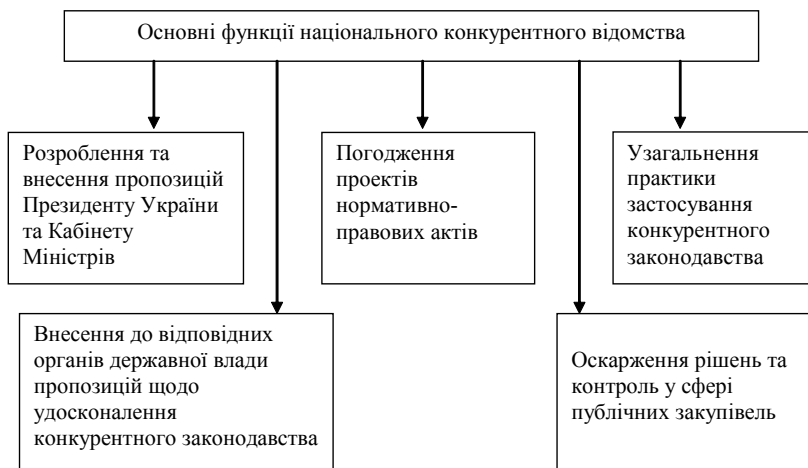

Рис. 2. Основні функції національного конкурентного відомства

Джерело: складено автором на основі: [8, с. 28—30; 9, с. 203—204].

вільний і недискримінаційний доступ до участі на ринку, стабільність умов підприємницької діяльності. З урахуванням міжнародного досвіду можна виділити ряд принципів, на яких ґрунтується сучасна архітектура конкурентної політики держави, зокрема:

— відхід від домінування структурного підходу для оцінки припустимості втручання держави у діяльність суб'єктів ринку;

— поєднання структурного та поведінкового підходів до формування конкурентної політики.

— використання позитивних проконкурентних ефектів, що сприяє зростанню добробуту окремих суб'єктів і суспільства у цілому;

— перехід до гнучкої системи формування конкурентної політики, що забезпечує суб'єктам ринку можливості у виборі, реалізації та зміні ринкових стратегій;

— забезпечення умов для розвитку конкуренції, що ґрунтується на підвищенні конкурентоспроможності як важливого елемента державної інноваційної політики;

— сприяння розвитку підприємництва;

— забезпечення доступу споживачів до послуг природних монополій;

— раціональний підхід при застосуванні конкурентного законодавства, спрямований на підвищення ефективності функціонування ринків.

Реалізація державної конкурентної політики є процесом використання важелів управління, які обумовлюють необхідність здійснення певних рішень у сфері економічної конкуренції. Така реалізація конкурентної політики безпосередньо пов'язана з інституційною взаємодією органів державної влади. Значення реалізації конкурентної політики полягає в її впливові на підтримання загальної макроекономічної рівноваги і створення сприятливих умов для функціонування національного ринку. Важливість реалізації державної конкурентної політики ґрунтується на тому, що заходи політики у сфері конкуренції впливають на стан конкурентного середовища національного ринку. Державна конкурентна політика має бути спрямованою на створення умов для всебічного розвитку конкурентного національного ринку, що передбачає ефективне поєднання заходів з розширення місткості та підвищення ефективності товарних ринків [2, с. 27—32].

Реалізація конкурентної політики спрямована на створення оптимального конкурентного середовища діяльності суб'єктів господарювання, забезпечення їх взаємодії на умовах недопущення проявів дискримінації одних суб'єктів іншими, сприяння розвитку ефективних товарних ринків. Реалізація конкурентної політики потребує здійснення аналізу конкретних умов функціонування товарного ринку, порівнянь наслідків певних дій ринкових суб'єктів із даними минулих періодів чи із

прогнозуванням конкурентної ситуації в майбутніх періодах. Йдеться про налагодження ринкових механізмів для досягнення вищого рівня економічної ефективності, становлення реальної конкуренції, дію ефективного механізму запобігання монополізму товарних ринків. Урешті-решт конкурентна політика є важливим засобом підвищення національної конкурентоспроможності.

Підвищення ефективності реалізації конкурентної політики на основі дерегуляції передбачає істотне зростання відповідальності державних органів за розвиток конкуренції на вітчизняних товарних ринках. Відповідні державні інституції мають забезпечувати ефективне управління розвитком цих ринків шляхом дієвого правового та нормативно-методичного забезпечення, вдосконалення розподілу повноважень та функцій між різними міністерствами і відомствами. Успішна реалізація конкурентної політики є можливою тільки за умов ефективної роботи інституту конкурентної служби.

Органи Антимонопольного комітету України здійснюють контроль за дотриманням заборони зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку; контроль за обмежувальною та дискримінаційною діяльністю суб'єктів господарювання; контроль за концентрацією суб'єктів господарювання; контроль за узгодженими діями суб'єктів господарювання та їхніх об'єднань; контроль за антиконкурентними діями органів влади, місцевого самоврядування та адміністративно-господарського управління та контролю; контроль за проявами недобросовісної конкуренції, дотриманням торгових та інших чесних звичаїв ведення підприємницької діяльності; контроль за наданням та використанням державної допомоги (різних форм державної економічної підтримки) суб'єктам господарювання [5, с. 7—14].

Для гарантування свободи підприємництва важливою є послідовність конкурентної політики держави, дотримання зобов'язань усіма органами державної влади та ведення діалогу з важливих питань розвитку внутрішнього ринку. Подальша лібералізація економіки потребує вдосконалення механізмів здійснення конкурентної політики [7, с. 38—42]. Основні функції національного конкурентного відомства у контексті взаємоузгодженого підходу всіх органів державної влади до формування та реалізації конкурентної політики відображено на рисунку 2. Реалізація конкурентної політики держави проявляється у поліпшенні стану товарних ринків, тобто ступеня збалансованості ринків (співвідношення попиту і пропозиції), позитивних тенденціях зміни кон'юнктури, рівня розвитку конкуренції на ринку, ємності ринку, масштабів ринкових операцій та ступеня ділової активності тощо. Важливою є позитивна динаміка таких показників як економічний ефект від припинених порушень законо-

давства у сфері економічної конкуренції, кількість суб'єктів товарних ринків, зміна частки у вартості товарів та послуг, вироблених новими суб'єктами господарювання, зміна кількості порушень законодавства у сфері економічної конкуренції.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Таким чином, на основі проведеного аналізу сутності та особливостей реалізації державної конкурентної політики можна дійти висновку про те, що вона є важливим напрямом державного регулювання економіки. При цьому критерії її ефективності визначаються ступенем досягнення встановлених пріоритетів, що відповідають потребам розвитку національного ринку, а також затратами ресурсів, спрямованими на реалізацію економічних цілей. Подальші дослідження у цій сфері слід спрямувати на пошук напрямів підвищення дієвості та результативності реалізації конкурентної політики держави.

Література:

1. Дейнека Т.А. Соціально-економічні суперечності процесу глобалізації суспільства (політико-економічний аналіз). — К.: КНЕУ, 2018. — 510 с.
2. Лагутін В. Конкурентна політика держави: механізм реалізації / В. Лагутін // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. — 2016. — № 4. — С. 22—37.
3. Яременко О.Л. Суперечливий вплив інституційних реформ на функціонування економіки / О.Л. Яременко // Економіка України. — 2018. — № 11—12. — С. 3—18.
4. Бакалінська О. Антимонопольний контроль обміну інформацією між конкурентами / О. Бакалінська, Н. Бугаєнко // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. — 2018. — № 2. — С. 41—51.
5. Лагутін В. Ефекти державного регулювання економіки в умовах євроінтеграції України / В. Лагутін // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. — 2017. — № 6. — С. 5—23.
6. Швидка Т.І. Антиконтурентні узгоджені дії, або картельні змови (небезпечні наслідки та проблеми притягнення до відповідальності) / Т.І. Швидка // Економічна теорія та право. — 2018. — № 3. — С. 119—131.
7. Уманців Ю.М. Економічна політика держави за умов глобальних трансформацій / Ю.М. Уманців, О.І. Міняйло // Економіка України. — 2018. — № 9. — С. 37—49.
8. Герасименко А.Г. Конкурентна політика: економічний зміст та напрями вдосконалення / А.Г. Герасименко // Стратегія розвитку України. Економіка, соціологія, право. — 2014. — № 1. — С. 27—33.
9. Савченко І.А. Критерії ефективності конкурентної політики країн в умовах глобалізації / І.А. Савченко // Стратегія розвитку України. Економіка, соціологія, право. — 2013. — № 1. — С. 202—206.
10. Nwabueze U. Achieving competitive advantage through effective communication in a global environment / U. Nwabueze, J. Mileski // Journal of International Studies. — 2018. — Vol. 11. № 1. — P. 50—66.

References:

1. Dejneka, T.A. (2018), *Sotsial'no-ekonomichni superechnosti protsesu hlobalizatsii suspil'stva (polityko-ekonomichnyj analiz)* [Socio-economic contradictions in the process of globalization of society (political and economic analysis)], KNEU, Kyiv, Ukraine.
2. Lahutin, V. (2016), "Competitive policy of the state: mechanism of realization", *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho torhovel'no-ekonomichnoho universytetu*, vol. 4, pp. 22—37.
3. Yaremenko, O.L. (2018), "Contradictory influence of institutional reforms on the functioning of the economy", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 11—12, pp. 3—18.

4. Bakalins'ka, O. and Buhaienko, N. (2018), "Antitrust control of information exchange between competitors", *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*, vol. 2, pp. 41—51.

5. Lahutin, V. (2017), "The Effects of State Regulation of the Economy in the Conditions of Eurointegration of Ukraine", *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*, vol. 6, pp. 5—23.

6. Shvydka, T.I. (2018), "Anti-competitive concerted actions, or cartel conspiracies (dangerous consequences and problems of prosecution)", *Ekonomichna teoriia ta pravo*, vol. 3, pp. 119—131.

7. Umantsiv, Yu.M. and Miniajlo, O.I. (2018), "Economic policy of the state in the conditions of global transformations", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 9, pp. 37—49.

8. Herasymenko, A.H. (2014), "Competitive Politics: Economic Content and Directions of Improvement", *Stratehiia rozvytku Ukrainy. Ekonomika, sotsiologhiia, pravo*, vol. 1, pp. 27—33.

9. Savchenko, I.A. (2013), "Criteria for the effectiveness of the country's competitive policy in a globalizing environment", *Stratehiia rozvytku Ukrainy. Ekonomika, sotsiologhiia, pravo*, vol. 1, pp. 202—206.

10. Nwabueze, U. and Mileski, J. (2018), "Achieving competitive advantage through effective communication in a global environment", *Journal of International Studies*, vol. 11, no. 1, pp. 50—66.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2019 р.

ІНВЕСТИЦІЇ.

ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

www.investplan.com.ua

Передплатний індекс: 23892

Виходить 24 рази на рік

Видання включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІКИ та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ